

Landgraf CARL VON HESSEN 1744-1836: Statthalter in den Herzogtümern Schleswig und Holstein. Eine Ausstellung im Landesarchiv Schleswig-Holstein. Schleswig 1996. Veröffentlichungen des Schleswig-Holsteinischen Landesarchivs. Band 47. 1996. 215 s., ill, s/h og farver.

Landgrev Carl af Hessen (1744-1836) indtager en perifer placering i dansk historie. Uanset hans tætte familieforbindelser til det danske kongehus (han var svoger til Christian 7. og Frederik 6.s svigerfar), hans titel af dansk generalfeltmarskal og hans stilling som statholder i hertugdømmerne i 69 år fra 1767 til sin død i 1836 var han stort set uden militær eller politisk betydning. Når landgreven nævnes, er det oftest kun med et par linjer om hans familiære tilknytning til kongefamilien, undertiden med en (lidt nedladende?) tilføjelse om, at han var ivrig frimurer, der havde en ledende rolle inden for den danske frimurerorden, og at han var optaget af spiritismen og syslede med alkymi.

I 1996 arrangerede Landesarchiv Schleswig-Holstein en udstilling om Carl af Hessen. Såvel udstillingen som det katalog, der blev udarbejdet i forbindelse hermed, tegner et portræt af et dybt religiøst og engageret menneske, der havde evner, vilje og midler til at påvirke det (lokale) samfund, han levede i; dog humorens nådegave besad han ikke. Hans embede som statholder gav ham kun meget ringe indflydelse og levede ham derfor god tid til at udfolde sin virketrang inden for de mangfoldige økonomiske, sociale og kulturelle interesser, der optog ham.

I Gottorp slot indrettede han et hofteater, der i en årrække markerede sig med et repertoire, som fuldt stod på højde med, hvad der blev spillet på de førende tyske scener i Berlin, Hamburg, Wien og Weimar. Han var en drivende kraft ved grundlæggelse af fabriksvirksomheder bl.a. ved Rendsburg, og han tog initiativ til oprettelse af »Armengarten«, en forløber for kolonihaverne.

Særlig interesse knytter sig til landgrevens private sommerresidens *Louisenlund*, hvor han anlagde en park præget af frimurertankegang, hvor også elementer fra den nordiske fortid indgik. En udstilling som den, der her er centreret omkring landgrev Carl af Hessen, illustrerer et miniaturehofs betydning. Det er et nærliggende ønske, at der også i Danmark gennem tilsvarende udstillinger blev fokuseret på de igangsættende initiativer, ikke mindst af kulturel karakter, der udgik fra en række fyrstelige og adelige residenser både i og uden for den danske hovedstad.

Kirsten-Elizabeth Høgsbro